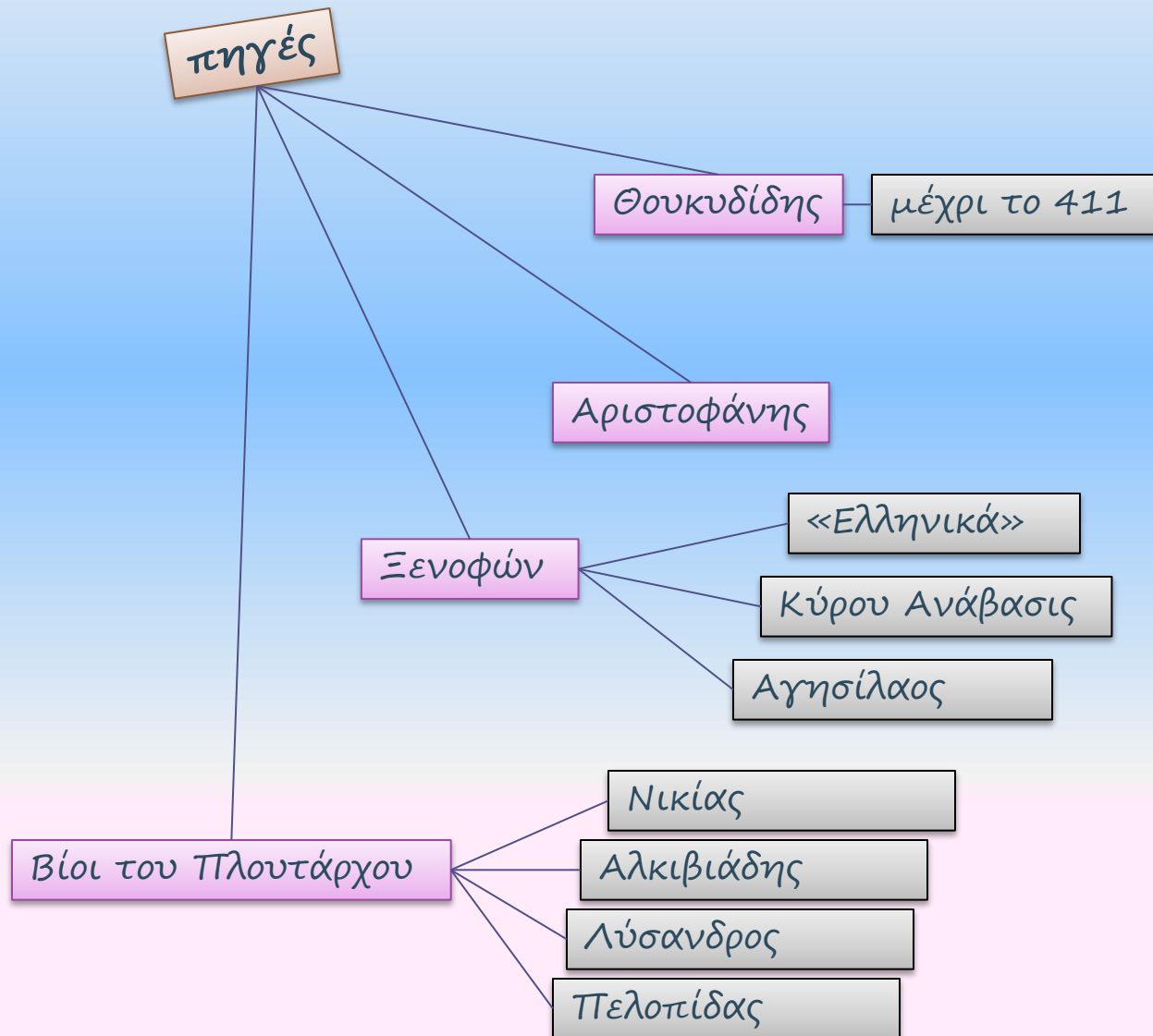

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

ΗΓΕΜΟΝΙΚΟΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΑΜΨΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ (431-362 π.Χ.)

ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΑΦΟΡΜΕΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ο ΑΡΧΙΔΑΜΕΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (431-421 π.Χ.)

ΑΙΤΙΑ

Ανταγωνισμός και σύγκρουση

Αθήνας

στρέφεται προς τη Δύση

με Κόρινθο

κύρια σύμμαχος της Σπάρτης

χώρος επιρροής της οι δυτικές θάλασσες

απειλούνται τα της συμφέροντα

Αδριατική

Ιόνιο

Η πολιτειακή διαφορά Αθήνας - Σπάρτης

διαφορά νοοτροπίας

χάσμα ανάμεσα στις δύο πόλεις

κλειστή και αριστοκρατική

Καχυποψία για την αυξανόμενη δύναμη της Αθήνας

ανοικτή και δημοκρατική

αναπτύσσεται

αντίπαλες & αντίθετες κοσμοθεωρίες

Η σύγκρουση ήταν αναπόφευκτη.

η ανάμειξη των Αθηναίων στη διαμάχη ανάμεσα στην Κέρκυρα και την Κόρινθο για την Επίδαμνο

ΑΦΟΡΜΕΣ

αποικία της Κορίνθου

αποικία της Κέρκυρας

- Οι δημοκρατικοί ανέτρεψαν τους ολιγαρχικούς
- παρενοχλούνται όμως

- Ζήτησαν βοήθεια από τους Κερκυραίους
- Οι Δημοκρατικοί Κερκυραίοι δεν κατάφεραν να πείσουν
- Τελικά η Κέρκυρα αρνείται

Απευθύνονται στην Κόρινθο που ανταποκρίνεται

Η Κέρκυρα στέλνει πλοία και πολιορκεί την Επίδαμνο

Η Κόρινθος συγκεντρώνει μεγαλύτερο στρατό και στόλο

Η Κέρκυρα απευθύνεται στην Αθήνα, που ανταποκρίνεται

Η Κόρινθος απειλεί: «Παραβιάζονται οι τρακοντούτεις σπονδαί»

ΑΦΟΡΜΕΣ

Κορίνθιοι:

432 π.Χ:

ωθούν σε αποστασία την Ποτιδαία
από την Αθ. συμμαχία

συμπαρασύρονται κι άλλες πόλεις

Αθήνα: Περικλής

αντίποινα

Κατά Μεγαρέων (Μεγαρικό) ψήφισμα

απαγορεύει στα πλοία των Μεγαρέων

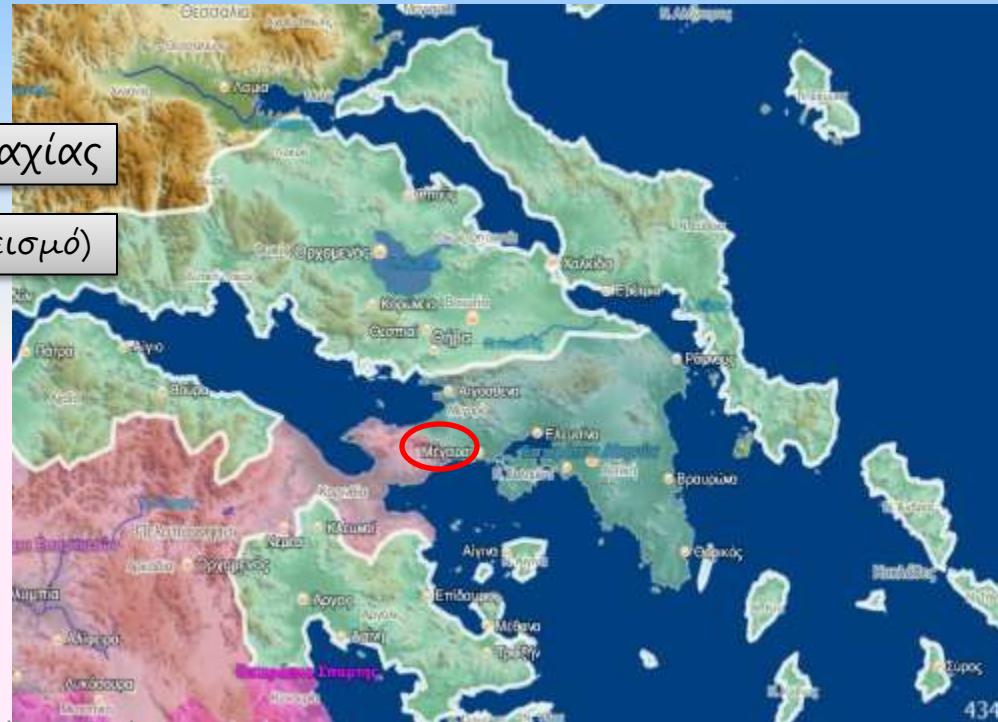
συμμάχων της Σπάρτης

να χρησιμοποιούν λιμάνια της Αθ. συμμαχίας

και να διεξάγουν εμπόριο (εμπορικό αποκλεισμό)

Οι Πελοποννήσιοι: θεωρούν ότι

παραβιάστηκαν οι «Τριακοντούτεις
σπονδαί» (τριακονταετής ειρήνη)

Συνέδριο στη Σπάρτη

Υπέρ του πολέμου

φιλοπόλεμη σπαρτιατικής μερίδας

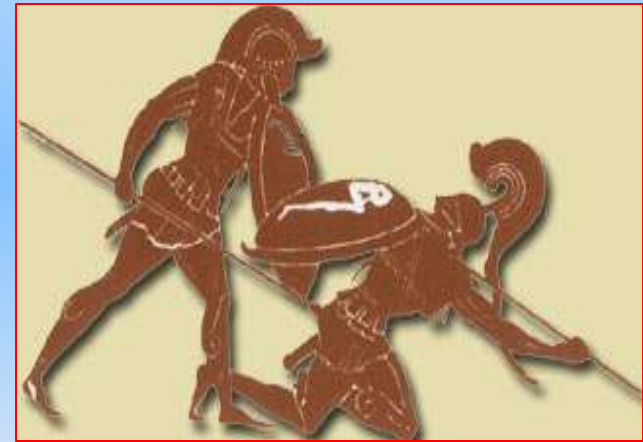
Κορίνθιοι

Μεγαρείς

Επικρατούν

οι εχθροπραξίες αρχίζουν το 431 π.Χ.

Ο Πελοποννησιακός πόλεμος κράτησε 27 χρόνια

3 φάσεις:

α) Αρχιδάμειος πόλεμος (431-421 π.Χ.)

β) Σικελική εκστρατεία (415-413 π.Χ.)

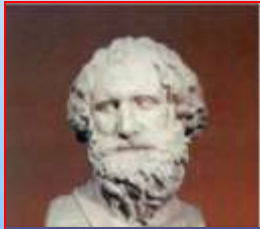
γ) Δεκελεικός πόλεμος (413-411 π.Χ.).

Ο Πόλεμος

431 π.Χ.: εισβολή 300 Θηβαίων στην Πλάταια

τους αντέκρουσαν οι Πλαταιείς

Σύμμαχος Αθήνας

Πελ/κός
στρατός

με αρχηγό το βασιλιά Αρχίδαμο

ληλατεί την ύπαιθρο της Αττικής

ο πληθυσμός καταφεύγει μέσα στην πόλη

429: περικύκλωσε - πολιορκήσε Πλάταια

2 χρόνια πολιορκία

τελικά παραδόθηκαν
οι Πελ/σιοι τους σκότωσαν όλους

Αθηναϊκός στόλος

ληλατεί τα παράλια της Πελοποννήσου

Το 430 π.Χ.

μολυσματική ασθένεια (λοιμός)

αποδεκατίζει τον πληθυσμό της Αθήνας

Θύμα της και ο ίδιος ο Περικλής (429 π.Χ.)

Οι Αθηναίοι χάνουν το ηθικό τους.

Ισάξιος διάδοχος του Περικλή δεν υπάρχει

κυριαρχούν οι δημαγωγοί.

η Αθήνα πιέζει οικονομικά τους Συμμάχους

για τις ανάγκες του πολέμου

Οι αυθαιρεσίες προκαλούν εξεγέρσεις

428 π.Χ. : Λέσβος αποστατεί

καταπνίγεται με αγριότητα

Το 425 π.Χ.

Αθηναίοι

καταλαμβάνουν τη Σφακτηρία

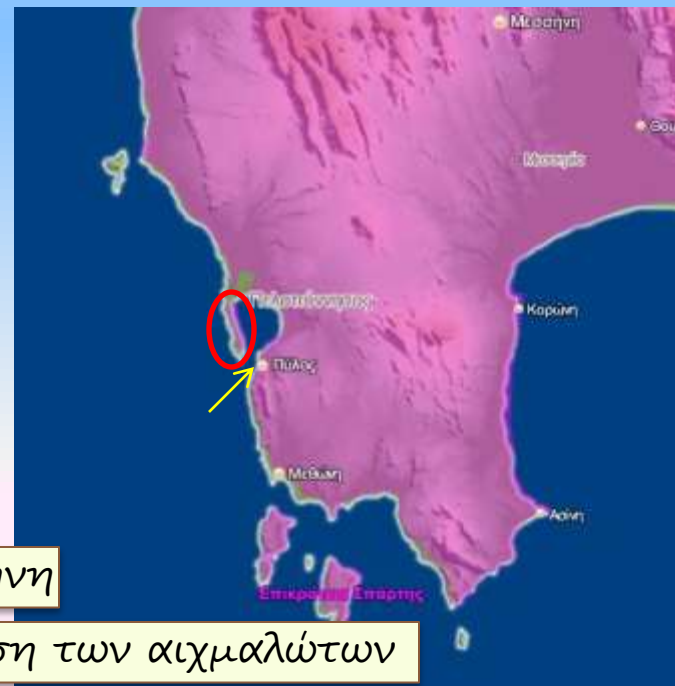
νησάκι στην Πύλο

συλλαμβάνουν πολλούς Σπαρτιάτες

Σπάρτη αναγκάζεται να ζητήσει ειρήνη

για να πετύχει απελευθέρωση των αιχμαλώτων

Αθηναίοι: απορρίπτουν την πρόταση

Η Νίκη του Παιωνίου.
Αφιέρωμα στο Δία στην
Ολυμπία μετά τα
γεγονότα της Πύλου.

Σπαρτιάτες

μεταφέρουν τον πόλεμο στη Μακεδονία.

Ο στρατηγός Βρασίδης

φθάνει στη Χαλκιδική.

καταλαμβάνει την Αμφίπολη.

Λέων Αμφίπολης:
υπόμνηση της μάχης.

Οι Αθηναίοι

στέλνουν στρατό στη Χαλκιδική με τον δημαγωγό Κλέωνα.

422 π.Χ.: σε μάχη κοντά στην Αμφίπολη

φονεύονται και οι 2: Βρασίδης και Κλέων.

τέλος της α' φάσης του πολέμου

Νικίειος Ειρήνη

421 π.Χ.

Νικίας: αρχηγός του αριστοκρατικού κόμματος: πρωταγωνιστεί

υπογράφεται ειρήνη για πενήντα χρόνια (421 π.Χ.).

Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΣΤΗ ΣΙΚΕΛΙΑ
(415-413 π.Χ.)

Ο ΔΕΚΕΛΕΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ
(413-404 π.Χ.)

Η ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΣΤΗ ΣΙΚΕΛΙΑ (415-413 π.Χ.)

Αλκιβιάδης

Κυριαρχεί στην πολιτική σκηνή της Αθήνας

πολλές ικανότητες

ανιψιός του Περικλή

υπέρμετρα φιλόδοξος (άλλαξε στρατόπεδα)

πείθει την Εκκλησία του Δήμου

για εκστρατεία στη Σικελία

αντιρρήσεις του Νικία

πρόφαση

πόλεμος μεταξύ Έγεστας και του Σελινούντα

αληθινή αιτία

σύμμαχος Αθήνας

Αποικίας Συρακουσών

εξασφάλιση φθηνού και άφθονου σιταριού

ο φόβος ενός ισχυρού κράτους των Συρακουσών

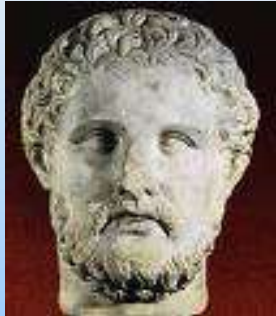

3 στρατηγοί αυτοκράτορες

Αλκιβιάδης

Νικίας

Λάμαχος

Αλκιβιάδης

Κατηγορήθηκε ότι

παραμονή αποχώρησης για τη Σικελία

σε κατάσταση μέθης

ακρωτηρίασε τις ερμαϊκές στήλες

Φοβερή κατηγορία για ιεροσυλία

Η Εκκλησία του Δήμου τον ανακαλεί.

φοβάται την καταδίκη του σε θάνατο.

καταφεύγει στη Σπάρτη

συμβουλεύει

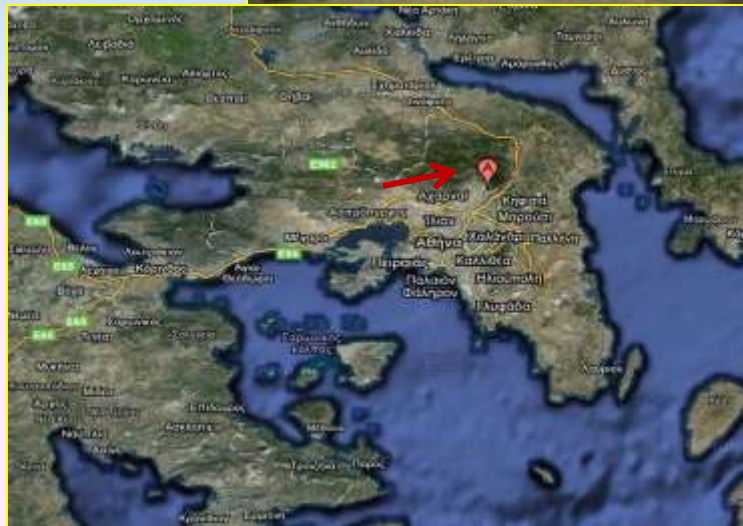
να στείλουν στρατό για βοήθεια στους Σελινούντιους - Συρακούσιους

να καταλάβουν - οχυρώσουν τη Δεκέλεια

για να αποκόψουν την Αθήνα από την αγροτική ενδοχώρα της

οδοδείκτες στους δρόμους και τις πλατείες

Στη Σικελία

Νικίας δεν πιστεύει στη χρησιμότητα της επιχείρησης.

Λάμαχος φονεύτηκε σε μία σύγκρουση με τους Συρακούσιους.

φθάνουν οι Σπαρτιάτες με τον ικανότατο στρατηγό Γύλιππο.

καθυστερούν οι ενισχύσεις με το στρ. Δημοσθένη από Αθήνα.

λάθη πολλά και ήττες για τους Αθηναίους → καταστροφή.

Καταστροφή αθηναϊκού στόλου στη Ναυμαχία των Συρακουσών.

Στρατηγοί: Νικίας-Δημοσθένης αιχμαλωτίζονται & εκτελούνται.

Συνολικά χάθηκαν περ. 50.000 Αθηναίοι

αναπαράσταση της ναυμαχίας

Αθηναϊκή τριήρης

Λατομεία Συρακουσών. οδηγήθηκαν για αναγκαστικά έργα 7.000 αιχμάλωτοι Αθηναίοι

Θουκυδίδης: οριστική πτώση του αθηναϊκού μεγαλείου.

«Οὐδέν ἔστιν ὄ,τι οὐκ ἀπώλετο - Ὅλα χάθηκαν».

Παρέμβαση των Περσών

οχύρωση της Δεκέλειας

καταστρεπτικά αποτελέσματα για την Αθήνα

Οι Αθηναίοι

προσπαθούν να ναυπηγήσουν νέο στόλο

Ο Αλκιβιάδης

έχει καταφύγει και συμβουλεύει τους Πέρσες

να συντηρούν τον πόλεμο

Πέρσες

ανάμεσα σε Αθήνα-Σπάρτη

προσφέρουν χρήματα στους Σπαρτιάτες

ναυπηγούν ισχυρό στόλο

διεκδικούν την κυριαρχία στο Αιγαίο

στην ηγεσία ο ικανότατος Λύσανδρος

Αθηναίοι

αμύχανοι ανακαλούν τον Αλκιβιάδη

για να αντιμετωπίσει τον Λύσανδρο

407 π.Χ. Ήττα αθην. στόλου στο ακρωτήριο της Σάμου Νότιο (Μάλλον απέναντι βόρεια της Εφέσου)

Υπεύθυνος θεωρείται ο Αλκιβιάδης

δεν επιστρέφει στην Αθήνα.

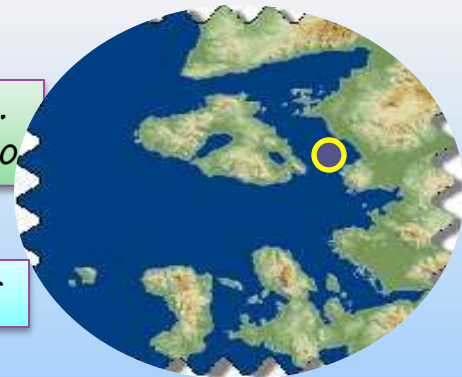

406 π.Χ.: Ναυμαχία στις Αργινούσες

νησιά στα παράλια της Μ. Ασίας απέναντι από Λέσβο

με αρχηγό τον Κόνωνα

ο αθηναϊκός στόλος νικά τους Σπαρτιάτες

405 π.Χ.: στους Αιγός Ποταμούς

τοποθεσία στον Ελλήσποντο

ο Λύσανδρος

κυριεύει με τέχνασμα τα αθηναϊκά πλοία.

Ολοκληρωτική καταστροφή Αθηναίων.

στόλος των Σπαρτιατών αποκλείει από τη θάλασσα

την Αθήνα

με οχυρωμένη τη Δεκέλεια

απομονωμένη και από ξηρά.

404 π.Χ.

εξαντλήθηκαν οι Αθηναίοι

αναγκάζονται να ζητήσουν ειρήνη

Η Συνθηκολόγηση - το Τέλος και τα Αποτελέσματα του Π.Π.

συνέδριο
Σπάρτης

Κορίνθιοι και άλλοι σύμμαχοι ζητούν

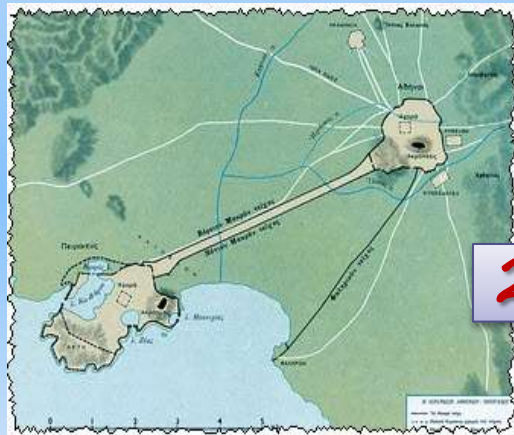
να ισοπεδωθεί η Αθήνα

οι κάτοικοι να πουληθούν ως δούλοι

Σπαρτιάτες

αναλογίστηκαν τους Περσικούς πολέμους

δέχθηκαν να συνάψουν ειρήνη με όρους:

1

να παραδώσουν όλα τα πλοία εκτός από 12

2

Να κατεδαφιστούν τα Μακρά τείχη και τα τείχη του Πειραιά

3

Να επανέλθουν όλοι οι πολιτικοί εξόριστοι

4

Να ακολουθούν τους Σπαρτιάτες και να έχουν τους ίδιους εχθρούς και φίλους

η Ελλάδα βαθύτατα τραυματισμένη

πόλεις έχουν ερειπωθεί

ύπαιθρος έχει εγκαταλειφθεί

χιλιάδες οι νεκροί

ψυχικός κόσμος των ανθρώπων

διαβρωμένος από τον πόλεμο

Οι ηθικές αξίες

έχουν καταρρεύσει

οι κοινωνικές δομές

έχουν ανατραπεί

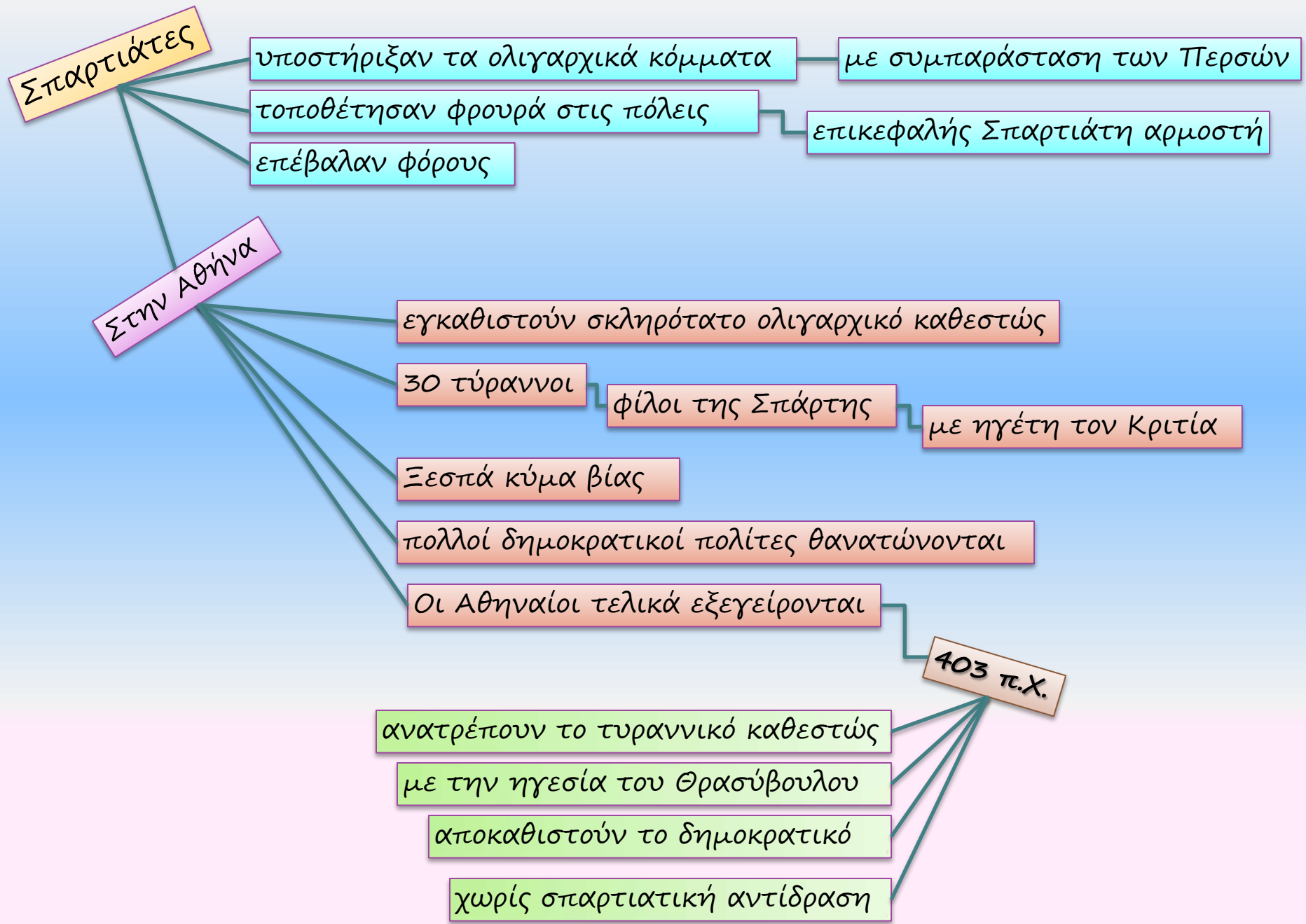
η θρησκευτική πίστη

έχει αντικατασταθεί από την αμφισβήτηση

επέτρεψαν στους Πέρσες να αναμειχθούν στα ελληνικά πράγματα.

Η ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ:

ΜΙΑ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΣΕ
ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ

Κύρου Ανάβασις

Κύρος

σατράπης Μικράς Ασίας, αδελφός του βασιλιά.

εκστρατεία → Αρταξέρξη για κατάληψη του θρόνου

συμμετείχαν 13.000 Έλληνες (700 Σπαρτιάτες)

401 π.Χ

Κούναξα

ο στρατός του νίκησε

ο ίδιος σκοτώθηκε

οι Έλληνες μισθοφόροι
οι «Μύριοι»

με αρχηγούς

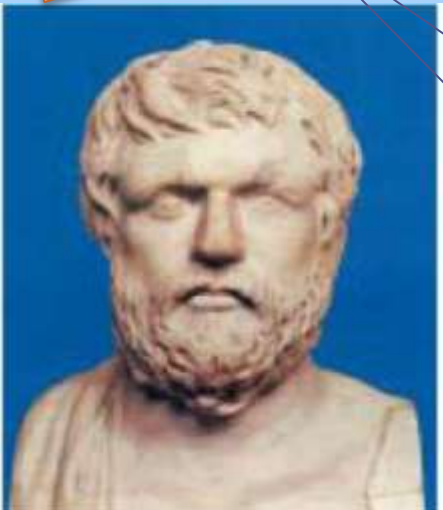
αρχικά | τον Σπαρτιάτη Κλέαρχο

στη συνέχεια | τον Αθηναίο Ξενοφώντα

διέσχισαν το περσικό κράτος χωρίς απώλειες

έφθασαν στον Πόντο «Κάθοδος των Μυρίων»

το αφηγείται ο ίδιος ο Ξενοφών στο «Κύρου Ανάβασις».

Ξενοφών: Ο ιστορικός. Με το έργο του «Κύρου Ανάβασις» χαρακτηρίζεται ως ο πρώτος πολεμικός ανταποκριτής της ιστορίας

Οι Πέρσες απαιτούν υποταγή των ελληνικών πόλεων της Ιωνίας

Οι πόλεις ζητούν προστασία από τη Σπάρτη

395 π.Χ

Οι Σπαρτιάτες επεμβαίνουν με εκστρατευτικό σώμα

Αγησίλαος

βασιλιάς

ηγέτης με πανελλήνια ιδεώδη

συνεχείς στρατιωτικές επιτυχίες

απειλῆσε την κυριαρχία των Περσών στη Μ.Α.

περσικό χρήμα
στην Ελλάδα

συνασπίζει

Θηβαίους, Αργείους, Κορίνθιους και Αθηναίους

εναντίον της Σπάρτης

Οι Σπαρτιάτες

ανακαλούν τον Αγησίλαο

Βοιωτικός - Κορινθιακός πόλεμος

διά ξηράς επανέρχεται στην Ελλάδα

Αγησίλαος

394 π.Χ.).

νικά το στρατό του αντισπαρτιατικού συνασπισμού στην Κορώνεια

Σπαρτιάτες

διατηρούν την ηγεμονία τους στην ηπειρωτική Ελλάδα

στο Αιγαίο και στις μικρασιατικές ακτές είχε χαθεί οριστικά

Κόνων

με περσικά χρήματα

Αθηναίος στρατηγός
ναυπηγεί πλοία

394 π.Χ.

συντρίβει το σπαρτιατικό στόλο
στην Κνίδα

επιστρέφει στην Αθήνα και
ανοικοδομεί τα τείχη των Αθηνών

μέχρι το 386 π.Χ

Σχηματίζονται νέοι αντισπαρτιακοί συνασπισμοί

Διεξάγονται πολεμικές επιχειρήσεις

Οι πόλεις εξουθενωμένες ποθούν την ειρήνη

Ο Σπαρτιάτης Ανταλκίδας

Η Ανταλκίδειος ειρήνη

386 π.Χ: πείθει το βασιλιά Αρταξέρξη

να προτείνει ένα σχέδιο ειρήνης

Σπαρτιάτες

ανέλαβαν την εφαρμογή των όρων της ειρήνης

τον επόμενο χρόνο συγκάλεσαν πανελλήνιο συνέδριο

οι πόλεις δέχτηκαν μετά από πολλούς δισταγμούς

→ Πέρσες διαιτητές των ελληνικών πραγμάτων

ανταλκίδειος ειρήνη

δεν έφερε τη γαλήνη στον ελληνικό κόσμο

Πολλές ναυτικές και
νησιωτικές πόλεις

Νοσταλγούσαν την ανασύσταση της Αθηναϊκής συμμαχίας.

το 378 π.Χ: συνέδριο στην Αθήνα

μετέχουν πολλές νησιωτικές πόλεις

αναγγέλλεται επίσημα η οργάνωση της Β' Αθηναϊκής συμμαχίας

Η ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΘΗΒΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

μετά τη λήξη του Π.Π.

Θήβα

πρωτοστατεί στους συνασπισμούς εναντίον της Σπάρτης

στο εσωτερικό διαμάχες μεταξύ αριστοκρατικών - δημοκρατικών.

α' μισό 4ου αι. π.Χ.

Πελοπίδας

Επαμεινώνδας

Κυρίαρχες προσωπικότητες
«Βοιωτάρχες»

382 π.Χ.

στρατιωτική επέμβαση Σπάρτης στη Θήβα

ανατρέπει το δημοκρατικό πολίτευμα της

Η εξουσία στους ολιγαρχικούς

379 π.Χ.

Θηβαίοι δημοκρατικοί

με αρχηγό τον Πελοπίδα

ανατρέπουν τους ολιγαρχικούς

Πελοπίδας

συγκροτεί αξιόμαχο στρατό

κύριος πυρήνας:

ο Ιερός Λόχος

σώμα από
300 άνδρες

συνδέονται με
στενή φιλία

πρόθυμοι να
θυσιαστούν

Επαμεινώνδας

στρατηγός

από τις λαμπρότερες στρατιωτικές φυσιογνωμίες

συγκρούσεις επανειλημμένες με τους Σπαρτιάτες.

Η μάχη στα Λεύκτρα
371 π.Χ.

ο στρατός των Σπαρτιατών συντρίβεται

Ο βασιλιάς Κλεόμβροτος φονεύεται

Επαμεινώνδας

εφάρμοσε το σχέδιο της λοξής φάλαγγας

εκστρατεύει στην Πελοσό, φθάνει στη Λακωνική

370 π.Χ.

ιδρύει τη Μεγαλόπολη

την καθιστά πρωτεύουσα της Αρκαδικής συμπολιτείας

Συγχρόνως

δράση προς τη Θεσσαλία

364 π.Χ :μάχη στις Κυνός Κεφαλές

ο Πελοπίδας σκοτώνεται

Ο Επαμεινώνδας συνεχίζει μόνος.

362 π.Χ

νέα εκστρατεία στην Πελοπόννησο

απειλεί την ίδια τη Σπάρτη

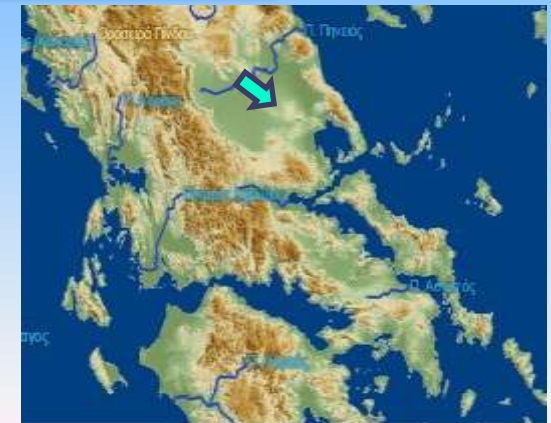
την υπερασπιζόταν ο βασιλιάς Αγησίλαος

μάχη
Μαντινείας

οι Θηβαίοι νίκησαν

ο Επαμεινώνδας έπεσε νεκρός

η Θήβα συνθηκολογεί - έπαψε να παίζει πρωτεύοντα ρόλο

ΤΕΛΟΣ

ΛΟΞΗ ΦΑΛΑΓΓΑ

Εφαρμόστηκε από το Θηβαίο στρατηγό Επαμεινώνδα το 371 π.Χ., ενάντια στους Σπαρτιάτες στα Λεύκτρα. Αρχηγός των Σπαρτιατών ήταν ο Κλεόμβροτος. Η συνηθισμένη παράταξη στις μάχες, κατά την αρχαιότητα, ήταν σε τρεις γραμμές (δεξιά, κεντρική, αριστερή), με το ίδιο βάθος, ανάλογο με τον αριθμό των οπλιτών. Στη μάχη στα Λεύκτρα, ο Κλεόμβροτος παράταξε το στρατό του σε τρεις γραμμές, που καθεμιά είχε βάθος 12 ασπίδες. Μπροστά σ' όλη την παράταξη τοποθέτησε το ιππικό του.

Ο Επαμεινώνδας ενίσχυσε την αριστερή πτέρυγά του. Σχημάτισε φάλαγγα με βάθος 50 ασπίδων, γιατί ήξερε πως το δεξιό μέρος των αντιπάλων κατείχε ο Κλεόμβροτος με τους Σπαρτιάτες οπλίτες (στις άλλες ήταν σύμμαχοι).

Μπροστά έβαλε τον Ιερό Λόχο με τον Πελοπίδα. Στο κέντρο και στη δεξιά πτέρυγα παράταξε κλιμακωτά λίγους οπλίτες. Μπροστά από όλη την παράταξη έβαλε το άριστο Θηβαϊκό ιππικό. Έτσι η όλη παράταξη είχε λοξό σχηματισμό. Ήταν τολμηρή και ριψοκίνδυνη, αλλά επαναστατική και μεγαλοφυής.

Η πρωτοφανής τακτική του Επαμεινώνδα έφερε την ήττα στο δυνατότερο και καλύτερα οργανωμένο στρατό της αρχαίας Ελλάδας. Όλη η Ελλάδα θαύμασε το θρίαμβο του Επαμεινώνδα. Εκτός από πολλούς άλλους, την εφάρμοσε κι ο Μέγας Ναπολέοντας.

Ο θάνατος του Πελοπίδα Μάχη στις Κυνός κεφαλές)

Το 364 π.Χ. οι Θεσσαλικές πόλεις ζήτησαν τη συμπαράσταση της Θήβας εναντίον του Αλέξανδρου των Φερών.

Ο Πελοπίδας στάλθηκε για να τους βοηθήσει.

Οι στρατιώτες του δείλιασαν από μία έκλειψη Ηλίου και αναγκάστηκε να τους αφήσει και να μπει στη Θεσσαλία με 300 μόνο ιππείς.

Στα Φάρσαλα στρατολόγησε και άλλους και αν και είχε λιγότερες δυνάμεις από τον αντίπαλό του, προχώρησε εναντίον του.

Στη μάχη που επακολούθησε στις «Κυνός κεφαλές» διέσπασε την εχθρική παράταξη, αλλά την ώρα που ορμούσε εναντίον του Αλέξανδρου, τραυματίστηκε θανάσιμα.

